

Hannie van Genderen
Schematherapie Opleidingen

Specialistische workshop

OUDERSCHEMATHERAPIE

2009U-OU

Utrecht, 30 september en 21 oktober 2020

Van Genderen Opleidingen B.V.
Eburonenweg 42
6224 HX Maastricht

www.schematherapieopleidingen.nl
info@schematherapieopleidingen.nl

INHOUDSOPGAVE

1.	Opleiders	3
2.	Cursuslocatie	3
3.	Cursusprogramma	3
4.	Algemene informatie	4
5.	Doelgroep	4
6.	Accreditatie cursus	4
7.	Voorbereiding	5
8.	Literatuur	5
9.	Overige cursussen en workshops	6
10.	Programma Bijeenkomst 1	10
	Programma Bijeenkomst 2	11

De slides en artikelen, die bij deze cursus horen, kunt u downloaden via de website www.schematherapieopleidingen.nl

Ga in het menu naar het tabblad 'Cursisten'.

Vervolgens klikt u op 'Workshop 'Ouderschematherapie' en vult u, indien gevraagd, het wachtwoord in dat u via mail van ons heeft ontvangen.

Let erop, dat u de bestanden zult moeten downloaden om ze te kunnen gebruiken!

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van H. van Genderen.

Voor het overnemen van (een) gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) dient men zich te wenden tot H. van Genderen.

1. Opleiders

Mw. Drs. H. van Genderen (Hannie) – Coördinatie

Klinisch psycholoog, psychotherapeut, supervisor/leertherapeut/opleider VGct, de Vereniging voor Schematherapie, ISST Individual and Group. Geeft individuele en groepstherapie aan volwassenen met persoonlijkheidsstoornissen. Praktijk voor Klinische Psychologie van Genderen.
E-mail: info@schematherapieopleidingen.nl

Mw. Drs. M. Boots (Mieke) - Docent

Klinisch psycholoog, psychotherapeut, supervisor/leertherapeut/opleider VGct, Vereniging voor Schematherapie, NVRG, NVP en ISST supervisor/trainer Children and Adolescents. Geeft individuele therapie aan adolescenten, jongvolwassenen en volwassenen met persoonlijkheidsproblematiek en vroegkinderlijke traumatisering. Overige expertise: EMDR, lichaamsgerichte benadering. Eigen Praktijk Sittard.
+31 6 40 30 36 50 E-mail: mieke_boots@msn.com

Mw. Drs. M. Blokland (Marian) - Docent

Psychotherapeut/GZ-psycholoog en supervisor/opleider leertherapeut VGct, ISST, Vereniging voor Schematherapie. Geeft individuele en groepstherapie aan adolescenten, jongvolwassenen en volwassenen Youz Maastricht, afdeling Kind & Jeugd en Praktijk voor Directieve Psychotherapie Meerssen.
E-mail: marianblokland@icloud.com

2. Cursuslocatie

Vergadercentrum
Vredenburg 19
3511 BB Utrecht
T (030) 2310068

Bij aankomst in de hal staat aangegeven op welke verdieping de cursus plaatsvindt

3. Cursusprogramma

Onderwerp	Datum	Docent
Cursusdag 1 Kennismaking Modusinteractiecirkel Diagnostiek schema's/modi van de ouders Werken met de eigen schema's van de ouders	30-09-2020	Drs. M. Boots Drs. M. Blokland
Cursusdag 2 Bespreking verwachtingen ouders Omgaan vanuit de ouders met modi van de kinderen/emotiecoaching Oefenen van herstel van verbinding tussen ouders en kind mbv schematherapie	21-10-2020	Drs. M. Boots Drs. M. Blokland

4. Algemene informatie

Schematherapie is oorspronkelijk ontwikkeld als individuele behandeling van volwassenen met persoonlijkheidsproblematiek, met name de borderline en narcistische persoonlijkheidsstoornis. In de loop der tijd zijn er echter nieuwe toepassingen van schematherapie, of technieken uit deze therapie, in de praktijk bedacht. Sommige van deze toepassingen zijn inmiddels aan een kritische wetenschappelijke toets onderworpen, andere bevinden zich nog in het experimentele stadium. Steeds meer wordt schematherapie ook toegepast bij adolescenten en op steeds meer domeinen (ouders, echt)paren)

In de cursus ouderschematherapie komt aan bod hoe je schematherapeutisch kunt werken met ouders. Centraal staat de modusinteractiecirkel, waarbij de interactie tussen de schema's/modi van het kind en die van de ouders aan bod komen. Er wordt gekeken hoe ouders kunnen omgaan met hun eigen modi, die 'op-poppen' en de modi van hun kind. De cursus omvat 2 dagen, met voldoende tijd en ruimte, om het geleerde te verwerken en toe te passen in de dagelijkse praktijk

Er zal gebruik gemaakt worden van casuïstiek die door de cursisten zelf ingebracht wordt.

Persoonlijke informatie over cursisten of patiënten van cursisten wordt uitsluitend gedeeld met de docenten en zal vertrouwelijk behandeld worden.

5. Doelgroep

Hulpverleners met een postdoctorale opleiding* of vaktherapeuten (RVB), die werken met cliënten met persoonlijkheidsstoornissen en die al werken met het geven van schematherapie bij adolescenten.

Een voorwaarde voor deelname is kennis en vaardigheden op het gebied van schematherapie op basisniveau (d.w.z. minimaal 25 uur cursus).

In het reglement van het *Register Schematherapie* staat kort samengevat:

* Hulpverleners die GZ, PT, KP, psychiater of vaktherapeut (RVB) zijn kunnen deelnemen en degenen die in opleiding zijn tot deze registratie. Ook (aspirant)leden van specialistische verenigingen mogen deelnemen.

Anderen (bv. basispsychologen en overige HBO-ers) mogen alleen deelnemen als zij nauw samenwerken met geregistreerde schematherapeuten. Voor de precieze formulering zie www.schematherapie.nl onderdeel reglement cursussen.

6. Accreditatie cursus

Voor deze cursus wordt erkenning bij de VGCT en de NVP als vervolgcursus aangevraagd. Voor degenen die lid willen worden van de VGCT is het gevolgd hebben van een basiscursus cognitieve gedragstherapie van 100 uur een voorwaarde.

Erkenning van de cursus is ook aangevraagd voor de FGzPt in het kader van de herregistratie regeling voor Klinisch Psychologen, NIP Kinder- en Jeugdpsycholoog (K&J)/NVO Orthopedagoog/Generalist (OG), de NvVP, NVRG en de SRVB.

7. Voorbereiding

De cursisten lezen de opgegeven literatuur als voorbereiding voor de ochtend. Zij worden uitgenodigd om dat wat in de ochtend geoefend werd verder toe te passen in de eigen praktijk.
In het begin van de ochtend is er ruimte voor het bespreken van de ervaringen.

8. Literatuur

Literatuur uit aan te schaffen handboeken:

- Loose, C., Graaf, P., & Zarbock, G. (2015)
Schematherapie met kinderen en jongeren
Amsterdam: Uitgeverij Nieuwezijds ISBN 9789057124198

Verder zal er gebruik gemaakt worden van **verplichte literatuur op de website** www.schematherapieopleidingen.nl (zie pagina 2):

- Boots, M. '**Schematherapie bij jongeren lijkt veelbelovend**'. Psychopraktijk. 2015/6
- Braet, C. en Bogels, S. '**Protocollaire behandelingen voor kinderen en adolescenten met psychische klachten**'. Boom.
Roelofs, J. e.a. 'Schematherapie bij adolescenten' p. 229-258

De PowerPoint-slides van deze workshop vindt u eveneens op onze website.

9. Overige cursussen en workshops

Er is een uitgebreid aanbod van vervolgcursussen en workshops voor verschillende doelgroepen. Om deze cursussen en workshops te volgen dien je minimaal een basiscursus schematherapie van 25 uur gevolgd te hebben.

25 uur Cursus Schematherapie voor Gevorderden

Na de basiscursus is het sterk aan te bevelen om via supervisie en intervisie meer ervaring op te doen met de behandeling van lichtere tot middelzware patiënten. Daarna kan een cursus schematherapie voor gevorderden (25 uur) gevolgd worden. In deze cursus ligt het accent op zwaardere problematiek en kunnen alle persoonlijkheidsstoornis aan de orde komen. In deze cursus is veel ruimte voor de inbreng van problematiek van eigen patiënten en de knelpunten, die de cursist ervaart, bij het toepassen van de verschillende technieken.

25 uur Cursus Schematherapie voor Cluster C

Patiënten met een Cluster C persoonlijkheidsstoornis lijken makkelijker te behandelen, omdat zij minder vaak in crisis raken, maar hun hardnekkige vermijdende en controlerende copingstrategieën zijn tamelijk moeilijk te doorbreken. Ook patiënten met hardnekkige angst- en stemmingsstoornissen hebben nogal eens (trekken van) een ontwijkende-, afhankelijke- of een dwangmatige persoonlijkheidsstoornis waardoor hun klachten onvoldoende verbeteren door de reguliere behandelmethodes.

Recent zijn een aantal modusmodellen voor cluster C ontwikkeld door Arnoud Arntz en anderen en zijn meer specifieke behandeltechnieken ontwikkeld om deze problematiek te behandelen.

25 uur Cursus Schematherapie in Groepen

Veel patiënten lijken nog meer te profiteren van groepstherapie dan van de toch al zo succesvolle individuele schematherapie. Het meeste onderzoek is gedaan naar de effectiviteit bij patiënten met BPS, maar inmiddels is ook al veel ervaring opgedaan met cluster C problematiek. Schematherapie in groepen (STG) is een integratieve vorm van groepstherapie, die aspecten van directieve groepstherapie combineert met aspecten van psychodynamische groepen. In STG wordt veel gebruik gemaakt van experimentele technieken. In de cursus zal hier veel aandacht aan besteed worden.

ADOLESCENTEN

25 uur Schematherapie Gevorderd voor Adolescenten

Dit is een cursus voor gevorderden, dus voor deelnemers, die al een basiscursus schematherapie (voor adolescenten of volwassenen) hebben gevolgd en enige ervaring met schematherapie hebben opgedaan. In deze cursus komt de toepassing van de schematherapie met betrekking tot specifieke adolescenten-thema's aan de orde

25 uur Schematherapie in Groepen voor Adolescenten

Schematherapie in groepen (STG) is een interactieve vorm van groepstherapie, die aspecten van directieve groepstherapie combineert met aspecten van de psychodynamische groepen. In STG wordt veel gebruik gemaakt van experimentele technieken. De inhoud van de cursus is gebaseerd op jarenlang ervaring van de Riagg Maastricht (afdeling kind en jeugd) en de resultaten van het onderzoek van Farrell, Shaw & Webber.

Vervolgcurcus groepsschematherapie voor Adolescenten en Volwassenen (2Dagen)

Dit is een cursus voor gevorderden, dus voor deelnemers, die al een cursus groepsschematherapie (voor adolescenten of volwassenen) hebben gevolgd. Veel deelnemers aan de cursussen groepsschematherapie (adolescenten en volwassenen) hebben aangegeven dat zij behoefte hebben aan een workshop om moeilijke situaties in de groepsschematherapie te bespreken en nieuwe manieren te ontdekken om met deze problemen om te gaan.

Groepsschematherapie kan heel complex zijn en ook meer ervaren schematherapeuten worstelen soms met zeer uitdagende en lastige cliënten en groepssituaties. Tevens kunnen complexe situaties ontstaan door de interactie tussen de twee co-therapeuten.

Ouderschematherapie (2 dagen)

Ouderschematherapie is erop gericht om ouders te steunen om zoveel mogelijk vanuit hun gezonde oudermodus te reageren op modi van het kind. De modusinteractiecirkel geeft helderheid hoe modi van het kind en van de ouder elkaar triggeren. Er wordt ingegaan op de behoeften van ouders zelf, die in het verleden en vaak nu nog steeds niet bevredigd werden en gekeken hoe ouders kunnen omgaan met modi van het kind en de behoeften van het kind.

Modusgerichte speltherapie (1 dag)

Schematherapie gebruikt het spel van het kind om met de verschillende modi te experimenteren en bepaalde patronen te veranderen. In de modusgerichte schematherapie is de therapeut actief gericht op het contact maken het kwetsbare kind in het kind zelf, biedt alternatieven voor disfunctionele coping modi en versterkt de gezonde kanten in het kind. De technieken van de schematherapie worden op spelniveau gebruikt (limited reparenting, imaginatie met rescripting, experimenteren met verschillende modi).

WORKSHOPS

Schematherapie Supervisoren (2 dagen)

Per 1 mei 2016 is het voor aanstaande supervisoren van de Vereniging voor Schematherapie verplicht een tweedaagse supervisoren cursus te volgen. Ook voor schematherapeuten, die al langer supervisor zijn, is deze cursus interessant om de supervisie-vaardigheden te verdiepen. In deze cursus wordt de cursist vertrouwd gemaakt met de state-of-the-art op het gebied van supervisie geven, de taken en verantwoordelijkheden van effectief supervisorschap en het competentiegericht superviseren van schematherapeuten.

Workshop 'Imaginaire Rescripting' (2 dagen)

Imaginaire rescripting wordt over het algemeen gezien als een van de meest effectieve technieken binnen de schematherapie. Toch is het vaak niet eenvoudig om deze techniek toe te passen. Zo worden therapeuten regelmatig geconfronteerd met uitdagende situaties waarin de patiënt bijvoorbeeld zegt 'Ik heb geen herinneringen uit mijn kindertijd' of 'Ik wil niet die oude herinneringen ophalen, waarom zou dat helpen?'. Verder zijn patiënten in hun jeugd vaak zo beschadigd dat de herinneringen aan hun jeugd erg emotioneel beladen zijn. Therapeuten voelen zich daardoor geremd om met imaginatie beelden uit dat belaste verleden op te halen uit angst voor decompensatie.

Workshop 'Meerstoelentechniek' (2 dagen)

Het is bekend dat de stoelentechniek een belangrijk werkzaam element is binnen schematherapie, omdat het de schema's verandert op belevingsniveau. In de praktijk blijkt het echter vaak toch moeilijk om deze techniek toe te passen. Sommige therapeuten voelen zich onervaren in het toepassen van deze techniek, omdat het niet hun gebruikelijke manier van werken is. Daarnaast zijn er in de praktijk diverse uitdagende situaties die nog niet behandeld zijn in eerdere cursussen.

Workshop hanteren van boze modi in schematherapie (2 dagen)

Doelstelling van deze workshop is het beter in staat zijn met boosheid in de therapeutische relatie om te gaan.

In deze cursus leren de cursisten op de eerste plaats om goed te differentiëren tussen de verschillende vormen van boosheid. De leidende vraag daarbij is "vanuit welke modus toont de patiënt de boosheid?". De cursisten zullen in twee dagen leren om boze modi beter te hanteren met gebruik van specifieke methoden en technieken.

Specialistische workshop 'Chronische Depressie' (1 dag).

Hoewel CGT een bewezen effectieve behandeling is van depressie is slechts 40-50% van de patiënten klachtenvrij na een eerste behandeling. Bovendien ontwikkelt 5-20% van deze populatie een chronische vorm van depressie die therapieresistent lijkt te zijn. Deelnemers leren in deze workshop hoe ze een chronische depressie kunnen conceptualiseren in termen van schema's en modi. Daarnaast leren ze hoe ze specifieke methoden en technieken uit de schematherapie kunnen toepassen in de behandeling van chronisch depressieve klachten. De dag zit vol, soms speelse, oefeningen om veel ervaring op de te doen en tegelijkertijd niet 'besmet' te raken met de depressieve klachten waarover gesproken wordt."

Workshop 'Narcistische persoonlijkheidsstoornis'

Narcisme is in onze samenleving wijdverbreid, maar mensen met narcistische problematiek hebben niet zo vaak een hulpvraag. De behandeling wordt bemoeilijkt door het egocentrische en arrogante gedrag waar narcisten om bekend staan, alsmede de woedebuien, die optreden als de patiënt zich tekortgedaan of gefrustreerd voelt. Hierdoor eindigen veel behandelingen voortijdig, al dan niet door toedoen van de therapeut. Deze workshop heeft als doel de specifieke problemen bij de behandeling van NPS beter te leren hanteren. Onderwerpen zijn o.a.

- De dynamiek van narcisme goed begrijpen
- Valkuilen in het hanteren van de therapeutische relatie herkennen en hanteren
- Technieken aanpassen om effectiviteit van de behandeling te vergroten.

Workshop 'Gezonde volwassene' (1 dag)

In de literatuur en het onderwijs over schematherapie is lange tijd met name de nadruk gelegd op het bewerken van de disfunctionele ouder- en copingmodi en het valideren van de behoeften van het Kwetsbare Kind-deel van patiënten. Hoewel het versterken van de Gezonde Volwassene wel genoemd werd als uiteindelijk doel van de behandeling, was er weinig specifieke aandacht voor deze modus. Er wordt veelal onvoldoende uitgelegd wat 'De Gezonde Volwassene' van de patiënt precies is, wat die modus precies doet, hoe de patiënt kan leren contact te leggen met dit deel van zichzelf en hoe dit gezonde deel versterkt kan worden in therapie.

Deze workshop richt zich op het herkennen, versterken en inzetten van de Gezonde Volwassene.

Workshop 'Complexe casussen' (1 dag)

Veel deelnemers aan onze cursussen hebben aangegeven dat zij behoefte hebben aan terugkomdagen of masterclasses om complexe casussen te bespreken en nieuwe manieren te ontdekken om met deze problemen om te gaan. Daarom starten we dit jaar met een aantal masterclasses voor casussen van volwassen patiënten gegeven door Hannie van Genderen en Remco van der Wijngaart. Alle deelnemers worden verzocht voor aanvang een casus op te sturen waar zij vragen over hebben.

Voor actuele informatie over alle cursussen zie www.schematherapieopleidingen.nl

Voor meer informatie over schematherapie kijk op www.schematherapie.nl en volg de LinkedIngroep van de Vereniging voor Schematherapie

Voor internationale contacten en informatie zie www.SchemaTherapySociety.com

10. Programma

Programma dag 1 Schematherapie bij ouders – diagnostiek eigen schema's/modi bij de ouders	Datum : 30 september 2019 Tijd : 09.45 tot 16.45 uur Docent : Drs. M. Boots Drs. M. Blokland
--	--

Vorbereiding Dag 1:

- Meenemen : Casus waarbij ook het oudergedeelte een belangrijke rol speelt.
- Lezen : Loose, C., Graaf, P., & Zarbock, G. (2015)
Schematherapie met kinderen en jongeren pag. 233-283

09.45 – 10.30	Kennismaking/overlopen begrippen
10.30 – 11.00	Het werken met schematherapie bij ouders – kaderen binnen de hechting, het ontstaan van schema's en systeemvisie een systemische visie op schematherapie bespreking en discussie
11.00 – 11.15	DVD (lily)
11.15 – 11.23	pauze
11.23 – 12.00	Modusactivering in het systeem – modusinteractiecirkel. Oefening in tweetallen
12.00 – 13.15	Diagnostiek van de ouderlijke schema's en modi: oefenen met de diagnostiek van eigen modi/schema van ouders aan de hand van een casus van de cursist (cursisten oefenen met diverse technieken (sculpturen, genogram, tekeningen, ...))
13.15 – 13.45	lunchpauze
13.45 – 15.00	Omgaan met eigen modi en schema's bij ouders. Theorie + DVD
15.00 – 15.07	pauze
15.07 – 16.15	Oefenen met modi-interventies bij ouders/ het omgaan met eigen modi en schema's bij ouders - imaginatie-oefening - meerstoelentechniek - gebruik van materialen - aandacht voor de eigen schuldgevoelens van ouders
16.15 – 16.45	Nabespreken en afronding

<p>Programma dag 2 Bespreking verwachtingen therapie Omgaan vanuit de ouders met modi van de kinderen Herstel van verbinding tussen ouders en jongeren.</p>	Datum : 21 oktober 2020 Tijd : 09.45 tot 16.45 uur Docent : Drs. M. Boots Drs. M. Blokland
---	--

<p>Vorbereiding Dag 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> Lezen : Loose, C., Graaf, P., & Zarbock, G. (2015) <i>Schematherapie met kinderen en jongeren</i> p. 58-68 en p. 183-197 Boots, M. 'Schematherapie bij jongeren lijkt veelbelovend' Psychopraktijk. 2015/6 Braet, C. en Bogels, S. 'Protocolaire behandelingen voor kinderen en adolescenten met psychische klachten' p. 179-197 	
---	--

- 09.45 – 10.15 Ervaringen uitwisselen
- 10.15 – 11.15 Formuleren van verwachtingen en doelen voor therapie kind in modi termen, door ouders en de rol van ouders hierin.
- 11.15 – 11.23 pauze
- 11.23 – 13.15 Omgaan vanuit de ouders met bepaalde modi van de jongere (het gekwetste kind, woedende kind, impulsieve kind, gezonde jongere)/emotiecoaching.
- 13.15 – 13.45 lunchpauze
- 13.45 – 15.15 Oefenen van het omgaan met modi van het kind dmv emotiecoaching
- 15.15 – 15.22 pauze
- 15.22 – 16.15 Met ouders en jongere in gesprek gaan in het kader van het bespreekbaar maken van eigen behoeften tgv van herstel van verbinding tussen ouders en kind.
- 16.15 – 16.45 Afronding en evaluatie cursus